

Régiók Bizottsága vélemény – Tárgy: „Decentralizált együttműködés az EU fejlesztési politikájának reformjában”

(2006/C 115/09)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Elnökség 2005. július 5-i határozatára, amellyel az EK szerződés 265. cikkének (5) bekezdése értelmében a „Külkapcsolatok” (RELEX) szakbizottságot saját kezdeményezésű vélemény kidolgozásával bízta meg a következő tárgyban: „Decentralizált együttműködés az EU fejlesztési politikájának reformjában”;

tekintettel a RELEX szakbizottság által 2005. június 30-án az Elnökséghez való továbbításra elfogadott „az RB külkapcsolati stratégiája: irányvonalak” (DI CdR 8/2005) dokumentumra;

tekintettel a 2005. április 12-i elnökségi ülésen elfogadott RELEX szakbizottsági munkaprogramra (CdR 62/2005 pt 8 annexe 6), és annak 1.3. pontjára;

tekintettel 2005. február 23-án kiadott véleményére „Az Európai Bizottság közleménye a globalizáció szociális dimenziójáról” tárgyban (CdR 328/2004 fin) ⁽¹⁾;

tekintettel 2003. október 9-i véleményére a következő tárgyban: Az Európai Bizottság közleménye „Kereskedelem és fejlesztés – Hogyan segítsük a fejlődő országokat a kereskedelem kihasználásában?” (CdR 100/2003 fin) ⁽²⁾;

tekintettel 2003. július 3-án kiadott „A szolgáltatások kereskedelméről szóló általános megállapodásról (GATS) folyó WTO-tárgyalások hatása a helyi és regionális hatóságokra” c. véleményére (CdR 103/2003 fin) ⁽³⁾;

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződés 177–181. cikkére;

tekintettel az Európai Bizottság 2005. április 12-i közleményeit elfogadó 2005. május 23–24-i Tanács következtetéseire;

tekintettel az Európai Bizottság 2005. április 12-i közleményére a Tanács, az Európai Parlament és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság részére „A millenniumi fejlesztési célok megvalósítása felé való haladás felgyorsítása – az Európai Unió hozzájárulása” tárgyában, COM (2005) 132 final;

tekintettel az Európai Bizottság által 2005. január 7-én az EU fejlesztési politikájának jövőjéről elindított konzultáció eredményeire;

tekintettel a 2005 június 16–17-i Európai Tanács következtetéseire, (10255/05), és különösen annak IV. pontjára;

tekintettel a 2005. június 25-én aláírt felülvizsgált Cotonou-i Egyezményre;

tekintettel Az Európai Bizottság 2005. július 13-i közleményére a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottsághoz: „Javaslat a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság közös nyilatkozatára az Európai Unió fejlesztési politikája tárgyában, »Európai Konszenzus«” címmel, COM(2005) 311 final;

tekintettel az ENSZ főtitkára által 2005. március 21-én ismertett jelentésre a „millenniumi fejlesztési célok” megvalósításának kilátásairól, amelynek megvitatására a 2005. szeptemberi New York-i csúcson került sor;

tekintettel véleménytervezetere (CdR 224/2005), melyet a „Külkapcsolatok” szakbizottság 2005. szeptember 15-én elfogadott (előadó: **Juliette SOULABAILLE**, Corps-Nuds polgármestere **FR/PES**);

⁽¹⁾ HL C 164 2005.7.5. 82.o.

⁽²⁾ HL C 23 2004.1.27. 8.o.

⁽³⁾ HL C 256 2003.10.24. 83.o.

MIVEL

- 1) az európai területi önkormányzatok által, a fejlődés érdekében kialakított decentralizált együttműködési projektek intézményi szószólójaként hívhatja fel a figyelmet azok sajátos jellegére;
- 2) a szegénység elleni küzdelemben a globális célok megvalósítása érdekében az EU tevékenységének helytállósága és hatékonysága miatt át kell gondolni, hogy melyek azok a szereplők, amelyek – természetüknél fogva – rendelkeznek olyan tapasztalatokkal a demokrácia szervezésében és fejlesztésében, amely közel áll a lakosság igényeihez és elvárásaihoz;
- 3) az Európai Bizottság eljuttatta hozzá a Javaslat a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság közös nyilatkozatáról, Az Európai Unió fejlesztési politikája „Európai Konszenzus”, COM(2005) 311 final dokumentumot;

a 2005. november 16–17-én tartott 62. plenáris ülésén (a november 16-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta a következő véleményt.

1. A Régiók Bizottsága álláspontja**1.1 Az európai fejlesztési politika kapcsán****A Régiók Bizottsága**

1.1.1 **emlékeztet** arra, hogy a Közösség fejlesztési politikáját a Szerződés 177–181. cikke ismerteti, és a fejlesztési politika az Európai Unió külső fellépésének egyik fő eleme;

1.1.2 **helyesli** az európai fejlesztési politika 2000-ben elfogadott reformját, melynek fő célja a világban tapasztalható szegénység elleni küzdelem, valamint a demokrácia és az emberi jogok melletti elkötelezettség megerősítése, és amely a támogatott országokkal kialakított partnerség szellemében fogant. A Régiók Bizottsága kiemeli az ENSZ millenniumi céljainak és a szegénység ezáltal elérni kívánt leküzdésének jelentőségét. Hangsúlyozza, hogy ezek az ambiciózus célok nem érhetők el a helyi és regionális önkormányzatok aktív részvétele nélkül. Ennek egyértelműnek kell lennie, és a fejlesztési együttműködés során fontos szerepet kell nekik juttatni;

1.1.3 nagyra **értékeli** az európai támogatás megismertetése és hatékonyságának fokozása, valamint a támogatott országok saját felelősségének elve érdekében tett intézkedéseket (valódi, többéves fejlesztési stratégiák kidolgozása, a EuropeAid létrehívása, az európai programok igen hatékony decentralizálása az Európai Bizottság delegációinak bevonásával);

1.1.4 **megállapítja**, hogy az Európai Unió fejlesztési politikája jelenleg 151 országot és területet érint, melyeknek listáját nemzetközi szinten állítják össze; a fejlesztési politika számos földrajzi és tematikus programon keresztül, illetve az AKCS-országok esetében a Cotonou-i Egyezmény útján érvényesül;

1.1.5 **sajnálátát fejezi ki**, hogy az Európai Bizottság 2002-ben kiadott, *A nem állami szereplők részvétele a közösségi politikában* témájú közleményében ⁽⁴⁾ – azzal a szándékkal, hogy a fejlesztési programokat ismertté tegye az érintett országok közvéleménye előtt – kizárólag a civil társadalom szervezeteivel számolt, és nem vette figyelembe a területi önkormányzatok szerepét.

1.1.6 ezért – a fenti megközelítést illetően – **üdvözli** a Cotonou-i Egyezmény félidei felülvizsgálatában ⁽⁵⁾ tetten érhető változást, nevezetesen a 4. cikkben, amely a mindeddig kizárólag a nem állami szereplőkre vonatkozó intézkedéseket kiterjeszti a „decentralizált helyhatóságokra”.

1.2 A decentralizált együttműködésnek biztosított hely tekintetében**A Régiók Bizottsága**

1.2.1 „decentralizált együttműködés” alatt a demokratikus úton választott európai területi önkormányzatok (amint azokat az egyes tagállamok törvényhozása definiálja) által vezetett nemzetközi együttműködést **érti**, amely mozgósítja a tevékeny helyi erőket, mind a központi, állami hatalom, mind a civil társadalom entitásait;

1.2.2 **sajnálátát fejezi ki**, hogy az európai területi önkormányzatok hozzájárulása az európai fejlesztési politikához és a többi külső támogatási politikákhoz ma még igen kevésbé ismert;

⁽⁴⁾ COM(2002) 598 final

⁽⁵⁾ COM(2005) 185 final

1.2.3 **megállapítja**, hogy az ismertség e hiánya abban is kifejeződik, hogy a fejlesztési politika különböző programjaiban a helyi önkormányzatok igen változó mértékben kapnak helyet, és ez azt eredményezi, hogy

- a) bizonyos programok, például az URB-AL vagy az Asia-Urbs (amely most már az Asia Pro Eco II-be épült be) különleges helyet biztosítanak számukra,
- b) az Európai Bizottságnak *A nem állami szereplők részvétele a közösségi fejlesztési politikában* címmel 2002-ben kiadott közleményében, illetve a 2000 júniusában aláírt Cotonou-i Egyezményben a helyi „hatóságok” az állami szereplők között szerepelnek, megkülönböztetve a nem állami szereplőktől,
- c) ugyanakkor a „decentralizált együttműködésről” szóló rendelkezésben ugyanezek a „helyi hatóságok (ideértve a városi önkormányzatokat)” a civil társadalom szereplőinek hosszú sorában kapnak helyet;

1.2.4 **kívánatosnak tartja**, hogy a fejlesztés kormányokon kívüli szereplőinek figyelembe vételekor nagyobb egyensúly alakuljon ki a civil társadalom „nem állami szereplőkként” megnevezett szervezeti formái és a területi önkormányzatok között, mely elvárás semmi esetre sem mond ellent a decentralizált együttműködés során a nem állami szereplők és az önkormányzatok között kialakított partnerségnek.

1.3 *A helyi önkormányzatok mint a fejlesztési politika szereplői tekintetében*

A Régiók Bizottsága

1.3.1 **hangsúlyozza**, hogy az európai helyi önkormányzatok a tagállamok nemzeti rendelkezéseinek keretében sok éve tartanak fenn együttműködési kapcsolatokat az Európai Unión kívüli, különösen a fejlődő országokban lévő önkormányzatokkal;

1.3.2 **megjegyzi**, hogy bármennyi is legyen az önkormányzatok kezdeményezési joga, a tagállamok – különböző módokon – gyakran támogatják őket a decentralizált együttműködés hatékonyságának növelése érdekében, illetve azért, hogy az állami szinten kialakított együttműködés önkormányzati szinten is kialakuljon, és ezzel elismerik az önkormányzatok által nyújtott kiegészítő támogatást;

1.3.3 **emlékeztet** arra, hogy az önkormányzatok a különféle hatásköreik gyakorlásából adódó tudásukkal és tapasztalataikkal hozzájárulnak az együttműködéshez: egészségügyi és oktatási szolgáltatások, városi szolgáltatások (víz, szemétszállítás), a terület gazdasági fejlesztése, ideértve a kereskedelmet is, de intézményi támogatást is nyújtanak a helyi irányításhoz, tapasztal

talatokkal rendelkeznek a helyi és regionális demokráciával, valamint működő demokratikus intézményekkel kapcsolatban, érvényre juttatják a kulturális örökséget, nem is beszélve a béke megőrzésében betöltött szerepükről („a városok diplomáciája”); tevékenységük tehát különösen értékes annak biztosításában, hogy a fejlődő országok „decentralizált helyi hatóságai” szembe tudjanak nézni a decentralizáció által rájuk rótt feladatkörökkel;

1.3.4 **hangsúlyozza** ugyanakkor, hogy a területi önkormányzatok egyedülálló lehetőséggel rendelkeznek az európai polgárok fogékonnyá tételére, arra, hogy felhívják a figyelmüket a fejlesztési támogatás problémakörére, és, hogy ösztönözzék őket az ennek megfelelő cselekvésre;

1.3.5 **elismeri**, hogy a nemzeti rendelkezések és a helyi önkormányzatok együttműködési területeinek különbözősége, az egyes önkormányzatok jellemzői, a decentralizált együttműködésre fordított humán és pénzügyi erőforrásaik nagyságrendje igen gazdag és összetett képet mutat;

1.3.6 **úgy véli**, hogy az érthetőség alapvető elem az önkormányzati hozzájárulás elismeréséhez a szegénység elleni küzdelemben és a demokrácia gyakorlásának elősegítésében, mivel így a decentralizált együttműködés nem csupán a tevékenységek és a programok egyszerű megsokszorozódása lesz, hanem *egy globális stratégia helyi dimenziója* egy ország vagy egy régió fejlődése érdekében;

1.3.7 **üdvözli** mind az európai, mind a fejlődő országok helyi önkormányzatainak kezdeményezéseit együttműködésük tematikus vagy földrajzi alapokon történő megszervezése érdekében;

1.3.8 **üdvözli** az ENSZ által már partnerként elismert Egyesült Városok és Önkormányzatok Világszervezetének 2004-es megalakulását, mely a béke, a helyi autonómia és a szolidaritás értékeire épül, és nemzetközi együttműködésben fogja össze a világ valamennyi régiójának önkormányzatait.

1.4 *Az Európai Bizottság javaslata tekintetében a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság közös nyilatkozatára az Európai Unió fejlesztési politikája tárgyában „Európai Konszenzus” (COM(2005) 311 final) címmel*

A Régiók Bizottsága

1.4.1 **köszönetét fejezi ki** az Európai Bizottságnak, amiért a politikailag igen jelentős közös nyilatkozatra tett javaslatot eljuttatták hozzá;

1.4.2 **üdvözli** ezt a gesztust, amely önmagában is a helyi önkormányzatoknak az európai fejlesztési politika szereplőiként való elismerését fejezi ki;

1.4.3 **osztja** a szöveg általános nézőpontját, amely arra törekszik, hogy „a globalizáció pozitív erő legyen az egész emberiségre nézve”, hiszen maga is ezt az álláspontot alakította ki egyik véleményében ⁽⁶⁾

1.4.4 **nagyra értékeli** azt, hogy az Európai Unió tevékenységében nagyobb koherenciára törekszik: „tematikus keret” megfogalmazásával a prioritások kiválasztásának irányítására, a belső és külső politikák között (ez különösen fontos a nemzetközi kereskedelem és a mezőgazdaság terén), az Európai Bizottság és a tagállamok fellépése között;

1.4.5 **üdvözli**, hogy a helyi önkormányzatok szerepe – a helyi irányítás és a decentralizált fejlesztés szereplőiként – explicit módon említést nyer számos fellépési témában, de hangot ad annak, hogy egyéb területeken (vízellátás) is említhető lenne;

1.4.6 érdeklődéssel **várja** az Európai Bizottság által bejelentett, Afrika helyzetére és támogatására vonatkozó szöveget.

2. A Régiók Bizottsága javaslatai

A Régiók Bizottsága

2.1 **javasolja** a decentralizált együttműködés helyének átgondolását az alábbi elvek alapján:

- a világban lévő szegénység elleni küzdelem globális megközelítése és az ENSZ millenniumi céljainak eléréséért tett erőfeszítések során figyelembe kell venni az igények és kielégítésük helyi dimenzióját;
- ezért fontos annak elismerése, hogy az önkormányzatok, a többi szereplő mellett, hatáskörük gyakorlásából és a területeikön élőkkal szembeni felelősségükből adódóan, sajátos ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkeznek;
- az európai fejlesztési politika hatásának javítása érdekében a stratégiákba integrálni kell azoknak a szereplőknek a hozzájárulását, akik egyszerre hordozói a demokraciának és a fejlődésnek, valamint osztják az Unió partnerségi és saját felelőssége vonatkozó elveit;
- tisztában van azzal**, hogy a nemzetközi fejlődés kétirányú folyamat, és hogy az európai helyi és regionális önkormányzatok számára amellyel, hogy hatalmas mértékben kell hozzájárulniuk a fejlesztéshez a gondolatok és legjobb gyakorlatok átadása tekintetében, haszonnal is jár a kormányokkal, helyi önkormányzatokkal és helyi közösségekkel való nagyobb interakció és bevonódás szerte a világban az azok munkájából és tapasztalataiból levonható tanulságoknak köszönhetően;

e) **elismeri**, hogy a jobb kormányzás a sikeres fejlesztési politika kulcsa, és hogy a jobb kormányzás egyik kulcsfontosságú eleme annak felismerése, hogy a döntéseket legjobb a polgárokhoz – akiket azok érintenek – lehető legközelebb álló szinten meghozni;

2.2 a következő lehetőségeket **javasolja** az elsősorban az Egyesült Városok és Önkormányzatok keretében a fejlesztés érdekében megszervezett decentralizált együttműködés által már létrehívott szervezetekre, illetve a decentralizált együttműködést érvényre juttatni hivatott szervekre támaszkodva:

2.2.1 – az európai helyi önkormányzatok irányába:

a) a decentralizált együttműködési műveletek azonosítása, mivel ez az első feltétele annak, hogy a közösségi partnerek értékeljék ezen együttműködés sokrétűségét, valamint az önkormányzatok közötti tapasztalatszere és együttműködés érdekében. Az Európa/Latin-Amerika decentralizált együttműködés megfigyelőközpontjának példája (az Urb-Al keretében elindított projektfelhívást követően) üdvözlendő, és a világ más régiói számára is követendő példa lehet;

b) olyan platform létrehozásának ösztönzése, amellyel a nem kormányzati szervek már rendelkeznek (CONCORD), a fejlesztéssel foglalkozó közösségi intézmények és helyi önkormányzatok közötti politikai párbeszéd elindítására;

c) az információcsere és a vizsgálódás megkönnyítése az önkormányzatok között az ikerintézményi együttműködés növekvő finanszírozása révén, ideértve az EU és a fejlődő országok közötti kapcsolatokat;

d) az olyan jogszabályi és szabályozási rendelkezések tanulmányban történő vizsgálata, melyek az egyes tagállamokban a területi önkormányzatok nemzetközi együttműködési tevékenységét szabályozzák;

2.2.2 – a fejlődő országok önkormányzatainak irányába a fejlesztéshez nyújtott európai támogatás általános elveinek módosítása decentralizált megközelítés alapján:

a) az Európai Bizottság tevékenységének **decentralizálásával** kapcsolatban: az Európai Bizottság delegációinak fogékonyra kell válniuk a helyi dimenzióra, a hangsúlyt a decentralizált együttműködés kiegészítő jellegére kell helyezni az állami szintű együttműködés mellett, illetve annak helytállóságára az érintett országok helyi önkormányzatainak igényeivel kapcsolatban a demokratizálódás és a decentralizáció érdekében. **Irányvonalakat** kell kidolgozni e tekintetben, hogy figyelembe lehessen venni azokat a programok kidolgozásának minden fázisában, a program ötletének megszületésétől kezdve megvalósításának finanszírozásáig;

⁽⁶⁾ CdR 328/2004 fin.

- b) a **regionális integráció** megerősítése érdekében ösztönözni kell a fejlődő országok választott helyi képviselői hálózatának és szövetségeinek kialakítását, és részesülniük kell európai társaik támogatásában;
- c) a **támogatás harmonizálása** érdekében az egyes fejlődő országokban fellépő európai önkormányzatokat összefogó „**Országforumok**” lehetne szervezni; ezt abban a négy országban lehetne megvalósítani, ahol – a 2002. márciusi barcelonai Tanács határozatát követően – vizsgálják a támogatások tagállamok közötti harmonizálását;
- 2.3 **javasolja** a helyi önkormányzatok bevonását az európai fejlesztési politikának az Európai Bizottság által kívánt élénkítésébe, mivel azok már jelentős szerepet képesek játszani – nagyon gyakran az NGO-kkal együtt – a nyilvánosság fogékonnyá tételében a világban tapasztalható szegénység elleni küzdelemre, az általuk képviseltek, elsősorban a fiatalok körében szervezett akciókkal;
- 2.4 **A Javaslat a Tanács, az Európai Parlament és az Európai Bizottság közös nyilatkozatára az Európai Unió fejlesztési politikája tárgyában: „Az európai konszenzus” (COM(2005) 311 final) című dokumentum tekintetében**

Brüsszel, 2005. november 16.

A Régiók Bizottsága

2.4.1 megkérdőjelezi – látva az Európai Unióval „nehéz partnerségben” lévő országokra irányuló figyelmet – a „decentralizált együttműködés” 2007-től esedékes átalakítását, amely együttműködés ma (?) kizárólag ezeknek az országoknak szól, és a hozzá kapcsolódó pénzforrások rendszeresen elégtelennek bizonyulnak;

2.4.2 kívánatosnak tartja, hogy a költségvetési támogatás, amelynek egyre nagyobb jelentőségre kellene szert tennie az európai támogatás formáiban, a támogatott kormányok számára alkalmat nyújtson arra, hogy a nemzeti költségvetésből – a folyamatban lévő decentralizációs intézkedések által a helyi önkormányzatokhoz kerülő újabb feladatkörökkel arányban – utóbbiak számára biztosítsanak forrásokat.

2.4.3 kéri az Európai Bizottságot, hogy az Európai Unió fejlesztési politikájának ezen újabb szakasza érdekében, vegye figyelembe a véleményben megfogalmazott ajánlásokat.

A Régiók Bizottsága

elnöke

Peter STRAUB

(⁷) 625/2004. sz. tanácsi rendelet a 2004–2006. évről – 21 02 13 költségvetési tétel